

Kohtuasi C-662/22**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

19. oktoober 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

10. oktoober 2022

Kaebaja:

Airbnb Ireland UC

Vastustaja:

Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni

Põhikohtuasja ese

Kaebus, mille äriühing Airbnb Ireland Unlimited Company esitas, et tühistataks 1) Autorità per le garanzie nelle comunicazioni (Itaalia sideteenuste tagamise amet, edaspidi „AGCOM“) 17. juuni 2021. aasta otsus nr 200/21/CONS, millega nähti veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatele ja veebipõhiste otsingumootorite pakkujatele ette kohustus kanda end sideoperaatorite registrisse, ja 2) seotud aktid, sealhulgas AGCOM-i otsus nr 666/08/CONS.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise vabaduse põhimõtte ja direktiivi 2006/123/EÜ artikli 16, direktiivi 2000/31/EÜ artikli 3 ning määruse (EL) 2019/1150 tõlgendamine, et teha kindlaks, kas nende õigusnormidega on vastuolus riigisisesed sätted, millega kehtestatakse veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatele ja veebipõhiste otsingumootorite pakkujatele kohustus kanda end registrisse, mis toob omakorda kaasa täiendavaid rahalisi ja halduskohustusi, mida

tagavad samadele teenusepakkujatele kehtestatud sanktsioonid; direktiivi 2000/31/EÜ artikli 3 lõike 4 punkti b ja direktiivi (EL) 2015/1535 tõlgendamine, et teha kindlaks, kas liikmesriikidel on kohustus teavitada komisjoni meetmetest, millega samadele teenusepakkujatele nähakse ette kõnealune registrisse kandmise kohustus ning kas eraisikud võivad nõuda, et nende suhtes ei kohaldataks selliseid komisjonile teavitamata jäetud meetmeid.

Eelotsuse küsimused

- Kas määrusega (EL) 2019/1150 on vastuolus riigisisene õigusnorm, millega veebipõhiste vahendusteenuste äriksutajate jaoks õigluse ja läbipaistvuse edendamiseks, sh suuniste vastuvõtmise, käitumisjuhendite edendamise ja asjakohase teabe kogumise kaudu, sätestatakse veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatele ja veebipõhiste otsingumootorite pakkujatele kohustus registreeruda registris, millega kaasneb asjakohase teabe esitamine oma struktuuri kohta ja rahalise tasu maksmine ning sanktsioonide kohaldamine selle kohustuse täitmata jätmisel?

- Kas direktiiviga (EL) 2015/1535 kehtestatakse liikmesriikidele kohustus teavitada komisjoni meetmetest, millega sätestatakse veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatele ja veebipõhiste otsingumootorite pakkujatele kohustus registreeruda registris, millega kaasneb asjakohase teabe edastamine oma struktuuri kohta ja rahalise tasu maksmine ning sanktsioonide kohaldamine selle kohustuse täitmata jätmisel? Kas jaatava vastuse korral lubab direktiiv eraisikul vaielda vastu sellele, kui tema suhtes kohaldatakse meetmeid, millest komisjoni ei ole teavitatud?

- Kas direktiivi 2000/31/EÜ artikliga 3 on vastuolus riigi asutuste poolt selliste sätete kehtestamine, millega veebipõhiste vahendusteenuste äriksutajate jaoks õigluse ja läbipaistvuse edendamiseks, sh suuniste vastuvõtmise, käitumisjuhendite edendamise ja asjakohase teabe kogumise kaudu, sätestatakse teises Euroopa riigis asutatud teenusepakkujatele halduslikud ja rahalised lisakohustused, nagu registris registreerumine, millega kaasneb asjakohase teabe edastamine oma struktuuri kohta ja rahalise tasu maksmine ning sanktsioonide kohaldamine selle kohustuse täitmata jätmisel?

- Kas ELTL artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise vabaduse põhimõttega ja direktiivi 2006/123/EÜ artikliga 16 on vastuolus riiklike asutuste poolt selliste sätete kehtestamine, millega veebipõhiste vahendusteenuste äriksutajate jaoks õigluse ja läbipaistvuse edendamiseks, sh suuniste vastuvõtmise, käitumisjuhendite edendamise ja asjakohase teabe kogumise kaudu, sätestatakse teises Euroopa riigis asutatud teenusepakkujatele halduslikud ja rahalised lisakohustused, nagu registris registreerumine, millega kaasneb asjakohase teabe edastamine oma struktuuri kohta ja rahalise tasu maksmine ning sanktsioonide kohaldamine selle kohustuse täitmata jätmisel?

- Kas direktiivi 2000/31/EÜ artikli 3 lõike 4 punktiga b kohustatakse liikmesriike teavitama komisjoni meetmetest, millega sätestatakse veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatele ja veebipõhiste otsingumootorite pakkujatele kohustus registreeruda registris, millega kaasneb asjakohase teabe edastamine oma struktuuri kohta ja rahalise tasu maksmine ning sanktsioonide kohaldamine selle kohustuse täitmata jätmisel? Kas jaatava vastuse korral lubab direktiiv eraisikul vaielda vastu sellele, kui tema suhtes kohaldatakse meetmeid, millest komisjoni ei ole teavitatud?

Viidatud liidu õiguse sätted

ELTL artikkel 56;

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), eelkõige põhjendus 22 ning artiklid 2 ja 3;

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul, eelkõige artiklid 16 ja 19;

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord, eelkõige artiklid 1 ja 5;

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1150, mis käsitleb õigluse ja läbipaistvuse edendamist veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate jaoks, eelkõige põhjendused 46 ja 47 ning artiklid 15 ja 16.

Viidatud Euroopa Kohtu praktika

Kohtuotsused kohtuasjades C-194/94, C-215/01 ja C-390/18.

Viidatud riigisiseseid sätteid

31. juuli 1997. aasta seadus nr 249 „Sideteenuste tagamise ameti asutamine ja sätted telekommunikatsiooni- ning ringhäälingusüsteemide kohta“ (legge 1997, n. 249 „Istituzione dell’Autorità per le garanzie nelle comunicazioni e norme sui sistemi delle telecomunicazioni e radiotelevisivo“), mida on (pärast määruse 2019/1150 jõustumist) muudetud 30. detsembri 2020. aasta seadusega nr 178 „Riigieelarve prognoos eelarveaasta 2021 kohta ja kolme aasta eelarve perioodil 2021–2023“ (legge 2020, n. 178, „Bilancio di previsione dello Stato per l’anno finanziario 2021 e bilancio pluriennale per il triennio 2021–2023“).

Kord, mis tuleneb viidatud õigusnormidest, on käesoleva eelotsusetaotluse seisukohast järgmine:

- õigusnormides on sätestatud, et tagatakse määruse 2019/1150 - mis edendab õiglust ja läbipaistvust veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate jaoks - nõuetekohane ja mõjus täitmine, sh suuniste vastuvõtmise, käitumisjuhendite edendamise ja asjakohase teabe kogumise kaudu;

- veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatel ja veebipõhiste otsingumootorite pakkujatel, kes osutavad teenuseid Itaalias on kohustus registreeruda sideoperaatorite registris, ka juhul, kui nad ei ole Itaalias asutatud;

- juhul kui ei täideta meetmeid, mille asutused on võtnud määruse 2019/1150 alusel, kohaldatakse igale asjaomasele isikule rahalist haldussanktsiooni, mis ei ole väiksem kui 2% ega suurem kui 5% sama isiku poolt eelmisel majandusaastal saavutatud käibest;

- sideoperaatorite registris registreerumisega kaasneb kohustus maksta igal aastal tasu, mille eesmärk on katta AGCOM-i kui reguleeriva ja järelevalveasutuse ülesannete täitmise kulud.

23. detsembri 2005. aasta seadus nr 266 „Sätted riigi aastaeelarve ja mitmeaastase eelarve koostamiseks“ (legge 2005, n. 266, „Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato“, 2006. aasta eelarveseadus), eelkõige artikli 1 lõige 66-*bis*, milles käsitletakse AGCOM-i ülesannete täitmisega seotud tasu, mida kõnealused teenusepakkujad on kohustatud maksma.

AGCOM-i 12. mai 2021. aasta otsus nr 161/21/CONS „25. juuni 2013. aasta otsuse nr 397/13/CONS „Süsteemi majandusteabe“ muudatused“ (delibera dell’AGCOM n. 161/21/CONS del 2021, avente ad oggetto „Modifiche alla delibera n. 397/13/CONS del 2013 „Informativa Economica di Sistema““). Otsusega nr 161/21/CONS muudeti varasemat otsust nr 397/13/CONS, nähes ette, et süsteemi majandusteabe saatmise kohustus on ka veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatel ja veebipõhiste otsingumootorite pakkujatel.

AGCOM-i 17. juuni 2021. aasta otsus nr 200/21/CONS „Otsuse nr 666/08/CONS „Sideoperaatorite registri pidamise määruse“ muudatused, mis tehti pärast 30. detsembri 2020. aasta seaduse nr 178 „Riigieelarve prognoos eelarveaasta 2021 kohta ja kolme aasta eelarve perioodil 2021–2023“ jõustumist“ (delibera dell’AGCOM n. 200/21/CONS del 17 giugno 2021, avente ad oggetto „Modifiche alla delibera n. 666/08/CONS recante “Regolamento per la tenuta del registro degli operatori di comunicazione” a seguito dell’entrata in vigore della Legge 30 dicembre 2020, n. 178, recante “bilancio di Previsione dello Stato per l’anno finanziario 2021 e Bilancio pluriennale per il triennio 2021-2023““). Otsusega nr 200/21/CONS muudeti seaduse nr 178/2020 artikli 1 lõike 515 alusel varasemat otsust nr 666/08/CONS, nähes veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatele ja veebipõhiste otsingumootorite pakkujatele ette kohustuse registreeruda sideoperaatorite registris. Eelkõige on selle kohustusega seotud muud järgmised kohustused:

- erinevate ankeetide täitmine nii kohustatud isiku majandustegevuse kui ka struktuuri kohta (teave aktsiakapitali, osanike isikuandmete, juhtorgani koosseisu ja kestuse kohta). Edastatud teavet tuleb igal aastal ajakohastada ning rikkumise korral kohaldatakse haldussanktsioone.

Asjaolude ja menetluse lühiülevaade

- 1 Kaebaja Airbnb Ireland Unlimited Company, kelle asukoht on Iirimaal (edaspidi „kaebaja“) osutab veebipõhiseid vahendusteenuseid lühiajaliste üürilepingute sektoris.
- 2 Kaebaja nõuab oma kaebuses eelkõige, et tühistataks AGCOM-i 17. juuni 2021. aasta otsus nr 200/21/CONS, millega AGCOM muutis seaduse nr 178/2020 artikli 1 lõike 515 alusel varasemat otsust nr 666/08/CONS ja nägi veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatele ja veebipõhiste otsingumootorite pakkujatele ette kohustuse registreeruda sideoperaatorite registris. Registreerumisega kaasneb omakorda teavitamiskohustus ja rahaliste tasude maksmise kohustus samadele teenusepakkujatele, kellele on kõnealuste kohustuste täitmata jätmise eest ette nähtud sanktsioonid. Need teavitamiskohustused hõlmavad erinevate ankeetide täitmist nii kohustatud isiku majandustegevuse kui ka struktuuri kohta, samas kui maksmiskohustused hõlmavad iga-aastase tasu maksmist, mille eesmärk on katta AGCOM-i ülesannete täitmise kulud.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 3 Kaebaja väidab, et käesoleval juhul rikuvad nii vaidlustatud otsus kui ka kohaldatavad riigisisised õigusnormid määrust (EL) 2019/1150, direktiive (EL) 2015/1535 ja 2000/31/EÜ ning teenuste osutamise vabaduse põhimõtet.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühiülevaade

- 4 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas kohustus registreeruda sideoperaatorite registris, mis kehtestati veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatele ja veebipõhiste otsingumootorite pakkujatele seadusega nr 249/1997 (mida on muudetud seadusega nr 178/2000) ning AGCOM-i otsusega nr 668/08/CONS (mida on muudetud otsusega nr 200/21/CONS), on kooskõlas **määruse (EL) 2019/1150** artiklitega 15 ja 16. Sideoperaatorite registris registreerumise kohustusega kaasneb sisuliselt kontroll viidatud teenusepakkujate omandi- ja haldusstruktuuri üle. Esiteks ei vasta see kontroll määrusega 2019/1150 nõutud kontrollile määruses sätestatud kohustuste täitmise üle ning läheb teiseks vastuollu sama määrusega taotletud eesmärgiga tagada õiglus ja läbipaistvus lepingulistes suhetes veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajatega.

- 5 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab, et **direktiivis 2015/1535** on ette nähtud infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord, et tagada riigisiseste algatuste võimalikult suur läbipaistvus ja võimaldada komisjonil neid kontrollida, et kaitsta kaupade ja teenuste vaba liikumise põhimõtet. Kuna esiteks kuuluvad viidatud teenusepakkujate osutatud teenused infoühiskonna teenuste hulka ja teiseks kehtestatakse sideoperaatorite registris registreerumise kohustust käsitlevate õigusnormidega, mis on nendele teenusepakkujatele kohaldatavad, konkreetselt üldnõue infoühiskonna teenuste osutamise kohta, oleks pidanud komisjoni nendest õigusnormidest teavitama. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ei ole käsitletavat õigusnormid eraisikutele kohaldatavad juhul, kui on rikutud kohustust komisjoni teavitada.
- 6 Lisaks kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas kohustus registreeruda sideoperaatorite registris on kooskõlas **direktiivi 2000/31/EÜ** („direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta“) artikliga 3, põhjusel, et see kohustus võib viidatud direktiivi arvestades ebaseaduslikult piirata infoühiskonna teenuste vaba liikumist. Tegemist on kohustusega, mis puudutab infoühiskonna teenuste osutamist sama direktiivi tähenduses; lisaks kohaldatakse seda ka erinevates liikmesriikides kui Itaalias asutatud teenusepakkujatele ning see toob samadele teenusepakkujatele kaasa haldustoimingute arvu ja vastavate rahaliste kohustuste suurenemise. Lisaks ei kuulu kõnealused teenused direktiivi 2000/31 artiklis 2 ette nähtud vabastatud kategooriate hulka ega täida sama direktiivi artiklis 3 sätestatud nõudeid, mis lubavad liikmesriigil piiranguid kehtestada; ühtlasi näib ettevõtte subjektiivsest olukorrast teavitamise kohustus ja rahalise tasu maksmise kohustus ebaproportsionaalne, võrreldes eesmärgiga edendada õiglust ja läbipaistvust veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate jaoks.
- 7 Lisaks kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas kohustus registreeruda sideoperaatorite registris on kooskõlas **direktiivi 2006/123/EÜ** („teenuste direktiiv“) artiklis 16 sätestatud teenuste osutamise vabaduse põhimõttega. Viidatud direktiivis on ette nähtud, et liikmesriigid ei või piirata teises liikmesriigis asutatud teenusepakkuja osutatavate teenuste vaba liikumist, eelkõige kehtestades kohustuse saada pädevatelt asutustelt autoriseering. Käesoleval juhul kahjustab teises liikmesriigis asutatud ettevõtetele kehtestatud kohustus registreeruda sideoperaatorite registris teenuste osutamise vabadust, kuna see toob kaasa rahalisi- ja halduskulusid, mis võivad moonutada siseturgu ja põhjustada viivitusi vastuvõtvast liikmesriigis teenuste osutamises, selle keeruliseks või kulukamaks muuta.
- 8 Eelotsusetaotluse esitanud kohus meenutab lõpetuseks, et sideoperaatorite registris registreerumise kohustus võib piirata teises liikmesriigis asutatud isiku osutatavate infoühiskonna teenuste vaba liikumist. Selles osas on direktiivi 2000/31 artikli 3 lõike 4 punkti b teises taandes sätestatud, et selliste meetmete võtmise kavatsusest tuleb teatada komisjonile ja liikmesriigile, kus ettevõtte on asutatud. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ei saa kõnealust meetet eraisikutele kohaldada juhul, kui rikutakse kohustust komisjoni teavitada.

- 9 Viidatud küsimused on kahtlemata asjakohased, sest juhul kui tuvastatakse otsene vastuolu sideoperaatorite registris registreerumise kohustuse ja Euroopa Liidu õiguse vahel, tuleb käsitletavad riigisisese õigusnormid kohaldamata jätta ja teenusepakkujad ei pea täitma neis ette nähtud kohustust.

TÖÖDOKUMENT